

Kainuun
maakuntaudistus

KAINUUN MAAKUNNAN YHTEINEN VARAUTUMINEN

VATE päätöskokous 18.6.2018

Juha Kärkkäinen
Kainuun maakuntaudistus
Varautumisen vastuvalmistelija
Puh. 044 7100 153
Sähköposti: juha.karkkainen@kaipe.fi
Käyntiosoite: Kauppakatu 1, 87100 KAJAANI

Laaja: JKar

Kainuun
maakuntaudistus

Kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli

Kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä.

Lähde: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017, 7

Laaja: JKar

Kainuun maakunnan alueellisen yhteensovittamisen rakenteet – maakunnan yhteinen varautuminen

Kyse on Kainuun maakunnan alueellisen varautumisen yhteensovittamisessa tarvittavista yhteistyörakenteista. (ei siis operatiivisesta häiriötilanteen aikaisesta johtamisesta!)

Häiriötilanteessa toimintaa johtavat toimivaltaiset viranomaiset tai muut siihen lainsäädännössä velvoitetut turvallisuus toimijat omien tehtäviensä ja toimivaltansa mukaisesti.

Laaja: JKar

Maakuntalakiehdotus HE 15/2017 vp

Laaja: JKar

141 §

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Maakunnan on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

141 §. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Pykälässä asetettaisiin maakunnille normaaliolojen häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskeva varautumisvelvollisuus. **Maakuntaa koskeva varautumisvelvollisuus koskisi myös lain 4 §:ssä tarkoitettuja maakuntakonserniin ja maakunnan toimintaa kuuluvia organisaatioita.** Maakuntien tulisi lisäksi varmistaa, että siltä osin kuin on kysymys palvelujen hankinnasta ulkopuolisilta tahoilta, **hankintaa koskeviin sopimuksiin** olisi otettu tarvittavat määräykset ostettujen palvelujen turvaamisesta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa lähtökohtana on **toimiminen viranomaisten normaaliorganisaatioilla.** Näissä tilanteissa viranomaisten **tehtävät saattavat kuitenkin muuttua tai lisääntyä taikka niitä saatetaan myös joutua suorittamaan nopeasti tai äkillisesti.** Olosuhteiden vaatiessa tehtäviä voidaan joutua **asettamaan tärkeysjärjestykseen.** Tämä edellyttää, että häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin on varauduttu jo normaalioloissa. Poikkeusoloihin varautuminen liittyy usein kiinteästi myös toiminnan suunnitteluun poikkeusoloja lieventäviä poikkeuksellisia tilanteita varten.

Esimerkkinä varautumistoiminnasta voidaan mainita valmiussuunnitelmat, poikkeusoloja varten tehdyt **etukäteisvalmistelut,** joilla tarkoitettaisiin esimerkiksi **teknisiä ja rakenteellisia ratkaisuja.** Muilla toimenpiteillä tarkoitettaisiin esimerkiksi **koulutusta ja harjoituksia sekä tilojen ja kriittisten resurssien varauksia.** Myös poikkeusolojen **viestinnän ja tietoliikenteen** suunnittelu on osa varautumista. Varautumiseen kuuluu keskeisesti myös **varautumista koskevien ohjeiden antaminen.** Koska viranomaisen voi laissa säädetyt tehtävänsä puitteissa antaa ohjeita ilman eri valtuutusta, ei lakiin ehdoteta otettavaksi erityistä ohjeiden antamista koskevaa säännöstä.

142 § Alueellisen varautumisen yhteensovittaminen

Maakunnan on huolehdittava seuraavista alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä:

- 1) alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollisen arviointityön järjestäminen;
- 2) turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollisen seuranta- ja arviointityön järjestäminen;
- 3) varautumisen suunnittelussa tarpeellisen yhteistoiminnan järjestäminen;
- 4) maakunnan alueen valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen.

Maakunnan on ylläpidettävä yhteistyössä 1 momentissa mainittujen tahojen kanssa yhteensovittamisessa tarvittavia yhteistyörakenteita. Huoltovarmuuden turvaamisesta säädetään erikseen.

142 §. Alueellisen varautumisen yhteensovittaminen. Pykälässä säädettäisiin maakunnalle kuuluvasta monialaisesta ja horisontaalisesta varautumistehtävästä.

Maakunnan tulisi pykälän 1 momentin mukaan **huolehtia alueellaan toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä.** Alueen yhteisessä varautumisessa kysymys olisi toimijoiden, toimialojen, elinkeinoelämän ja **järjestöt mukaan lukien, yhteistyöstä, horisontaalisesta verkostoitumisesta ja laaja-alaisesta varautumisen yhteensovittamisesta.** Maakunnan tehtäväksi esitettävä yhteensovittaminen varautumisessa koskisi maakuntakonsernin lisäksi myös alueen muiden viranomaisten, kuntien ja muiden toimijoiden varautumisen yhteensovittamista siltä osin, kuin kysymys on yhteisestä varautumisesta. Elinkeinoelämällä tarkoitettaisiin tässä **yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisiä yrityksiä.** Maakunnat voisivat tehdä **yhteistyötä** myös keskenään huolehtiessaan tehtävistään yhteisessä varautumisessa, ottaen huomioon perustettavalle valtion lupa- ja ohjauksiviranomaiselle erikseen säädettävään valtakunnallisen varautumisen yhteensovittamistehtävään.

Momentin 1 kohdan mukaan maakunnan tulisi huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyen alueellisesti merkittävien **riskien poikkihallinnollisen arviointityön järjestämisestä.**

Momentin 2 kohdan mukaan maakunnan tulisi huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyen turvallisuuteen vaikuttavien **toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollisen seuranta- ja arviointityön järjestämisestä.** Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi määrääjain yhteisesti laadittavia ja käsiteltäviä katsauksia turvallisuuteen vaikuttavista toimintaympäristön muutoksista ja niiden mahdollisten varautumiseen liittyvien vaikutusten arvioinnista.

142 § Alueellisen varautumisen yhteensovittaminen jatkuu.....

Kainuun
maakuntaudistus

Tehtävällä ei tarkoitettaisi häiriötilanteiden aikaiseen häiriötilanteiden hallintaan tai johtamiseen liittyvää operatiivista tilannekuvaus toimintaa, joka on kulloisessakin tilanteessa asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten tehtäviin kuuluvaa toimintaa.

Momentin 3 kohdan mukaan maakunnan tulisi huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyen **varautumisen suunnittelussa tarpeellisen yhteistoiminnan järjestämisestä**. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi kokousten ja varautumiseen liittyvien muiden yhteisten tilaisuuksien järjestämistä, **yhteisten suunnitteluprosessien toteuttamista ja kehittämistä sekä tiedon jakamista**.

Momentin 4 kohdan mukaan maakunnan tulisi huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyen maakunnan alueen **valmius- ja häiriötilamiharjoitusten järjestämisestä**.

Nykyisin aluehallintovirastojen tehtävänä on aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) mukaan kuntien valmiussuunnittelun tukeminen. Maakunnan tehtäväksi ei maakuntalaisia säädettäisi erikseen kuntien valmiussuunnittelun tukemista. Maakuntien yhteisen varautumisen tehtävien puitteissa toteutettava yhteistyö tarkoittaisi käytännössä varautumisessa ja valmiussuunnittelussa tarvittavaa keskinäistä tukea siihen osallistuville.

Maakunnan tulisi pykälän 2 momentin mukaan ylläpitää yhteistyössä edellä mainittujen tahojen kanssa **yhteensovittamisessa tarvittavia yhteistyörakenteita**. Maakunnalle esitettävään **yhteistyörakenteiden ylläpitotehtävään tarkoitus olisi varmistaa**, että 1 momentissa säädetyt tehtävät hoidettaisiin **tarkoituksenmukaisissa yhteistyöelimissä ja -foorumissa**. Yhteensovittamistehtävässä **ei olisi kysymys johtamisesta, vaan yhdessä tekemisestä**, jonka tarkoituksena olisi **optimoida eri toimijoiden vastuulla olevaa toimintaa yhteisen päämäärän saavuttamiseksi**.

Nykyisin aluehallintovirastot ovat asettaneet alueellisia valmiustoimikuntia, jotka toimivat aluehallintoviraston tukena varautumisen yhteensovittamistehtävässä ja alueellisen yhteistoiminta-alueen varautumiseen ja valmiussuunnitteluun sekä sisäiseen turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Toimikunnissa on jäseninä aluehallintovirastosta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, valtion turvallisuusviranomaisista sekä alueen kunnista, muusta julkisesta elinkeinoelämästä. Alueellisella tasolla on nykyisin olemassa myös maakuntatasolla toimivia varautumisen ja kokonaisturvallisuuden yhteistyörakenteita, -foorumia ja -elimä, joiden toimintamallit ja kokoonpanot vaihtelevat alueittain.

Pykälän 3 momentissa olisi informatiivinen viittausäännös, jonka mukaan huoltovarmuuden turvaamisesta säädetään erikseen. Tällä hetkellä kyseinen sääntely on lähinnä huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992). Lain tarkoituksena on poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot ja niihin liittyvät tekniset järjestelmät. Valmiuslain, puolustuslain (1083/1991) ja ulkomaankaupan hallinnosta sekä tarkkailu- ja suojatoimenpiteistä eräissä tapauksissa annetun lain (1521/1994) lisäksi huoltovarmuutta ja varautumista koskevia määräyksiä on lukuisissa erityislajeissa. Ne koskevat muun muassa elintarvikehuolto, energiahuolto, liikennettä ja viestintää, rahoitushuolto, vakuutusala, sosiaali- ja terveydenhuolto ja turvavarastointia. Varautumistoiminnassa on otettava huomioon myös Suomea sitovat kansainväliset sopimukset. Valtioneuvosto on lisäksi antanut erillisen päätöksen huoltovarmuuden tavoitteista (87/2013).

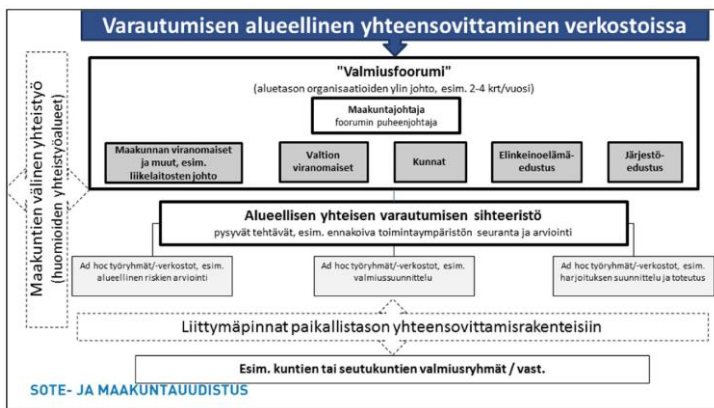
Maakuntalakehdotus HE 15/2017, vp 141 § ja pykälän yksityiskohtaiset perustelut

Laatija: JKar

Alueellisen yhteisen varautumisen rakenteet (esimerkki)

Kainuun
maakuntaudistus

Kuva 4. Rakenteet alueellisessa yhteisessä varautumisessa ja maakunnan osallistuminen yhteistyöhön verkostojen osana.

Lähde: Maakunta- ja sote-uudistus runkosuunnitelma 2017- 2020, liite 5, 4

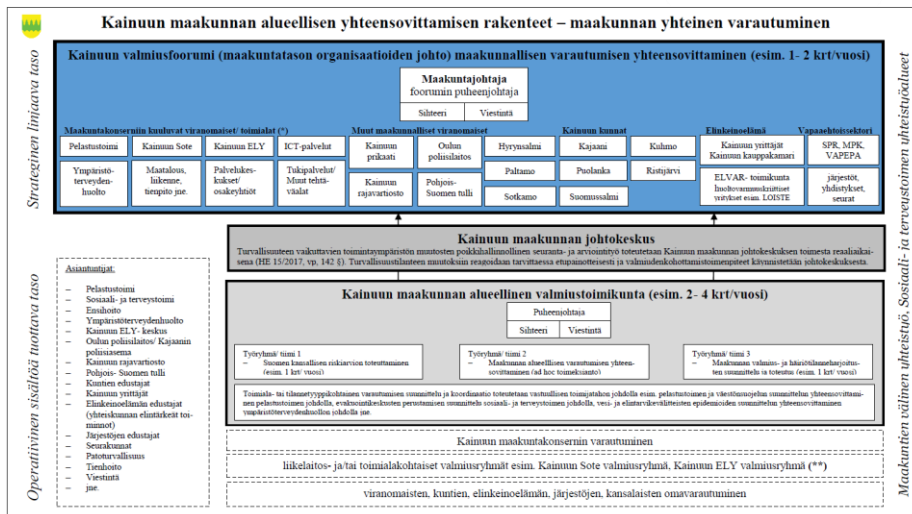
Laatija: JKar

Kainuun maakunnan alueellisen yhteensovittamisen rakenteet- maakunnan yhteinen varautuminen

(TR 9 varautumisen työryhmä 9.5.2018)

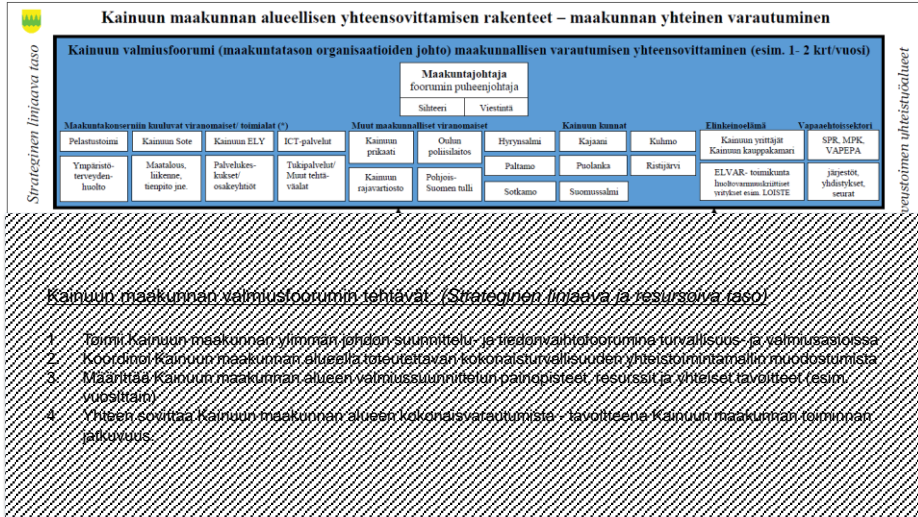
9.5.2018 TR 9 työryhmän kokous **HYVÄKSYTTY**
 17.5.2018 VATE (valmistava kokous) **KÄSITELTY**
 18.6.2018 VATE (päätöskokous)
 25.6.2018 OHRY (päätöskokous)

Laatija: JKar

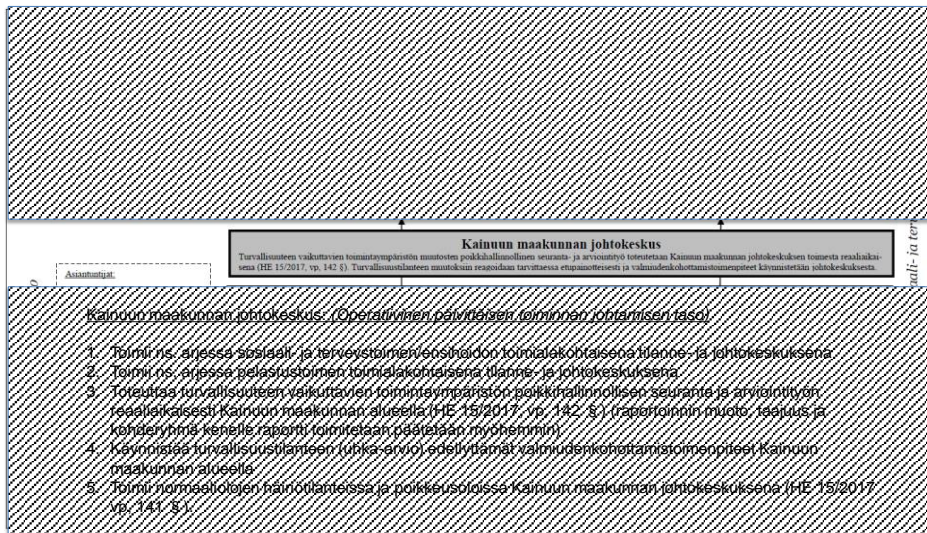

(*) = Maakuntakonserniin kuuluvien viranomaisten/ toimialojen nimet muodostuvat Kainuun maakunnan konsernirakenteen vahvistamisen jälkeen
 (**) = Liikelaitos- ja/tai toimialakohtaiset valmistusryhmien nimet muodostuvat Kainuun maakunnan konsernirakenteen vahvistamisen jälkeen.

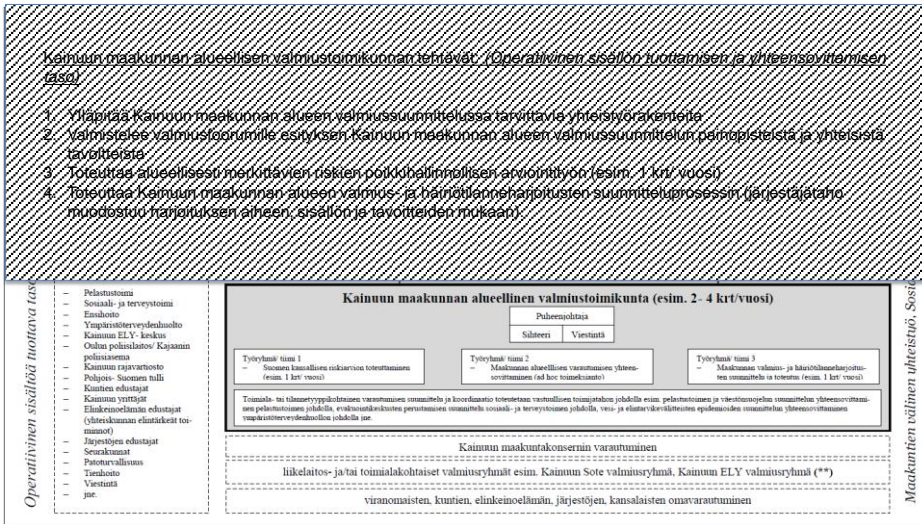
Laatija: JKar

Luokka: JKA

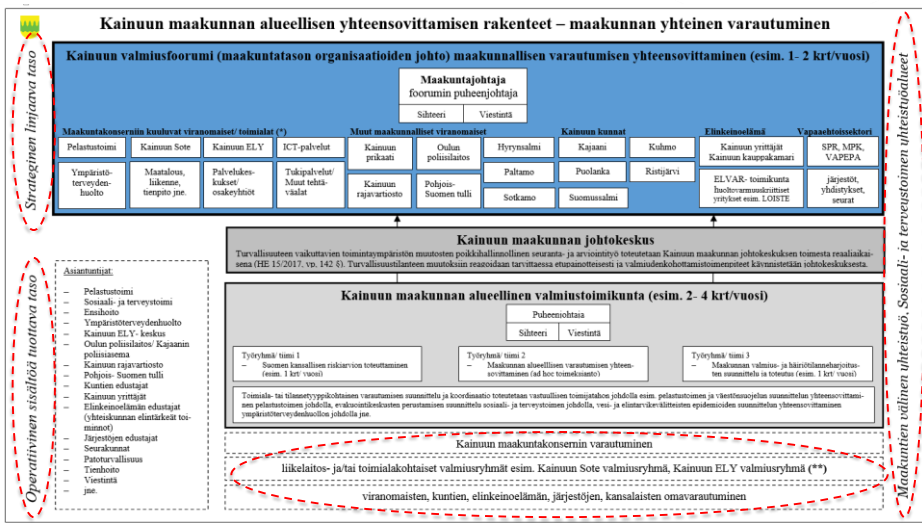

Luokka: JKA

Luottaja: JKar

9.5.2018 TR 9 työryhmän kokous HYVÄKSYTTY
17.5.2018 VATE (valmistava kokous) KÄSITELTY
18.6.2018 VATE (päätöskokous)
25.6.2018 OHRY (päätöskokous)

Luottaja: JKar

Kainuun maakunnan alueellisen yhteensovittamisen rakenteet- maakunnan yhteinen varautuminen

Peruste :

- Maakuntalakiehdotus HE 15/2017 vp, 142 §
- Kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli YTS 2017, 7

Tavoite:

- Kainuun valmiusfoorumin muodostamisen tavoitteena on kyetä muodostamaan yhteinen poikkihallinnollinen näkemys (TAHTOTILA) varautumistoimenpiteiden keskeisistä kehittämistoimenpiteistä yhdessä Kainuun maakunnan alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa.
 - Huom! Kyseessä ei ole hallinnollinen viranomaisia velvoittava toimitelin, vaan Kainuun maakunnan alueella toimivien viranomaisten ja muiden toimijatahojen laaja-alainen yhteistyön lisäämiseen perustuva tahdonilmaus, jossa tavoitteena on Kainuun maakunnan alueen varautumisen suoritus – ja häiriönstetokyvyn kehittäminen (Kainuun maakunnan toiminnan jatkuvuus).

Laatija: JKar

KIITOS AJASTANNE!

Kysymyksiä!

Laatija: JKar